

Símbols indiscutibles de la industrialització, tan potents i invisibles a la vegada, l'estudi de la xemeneia industrial de rajola, tracta de tornar, no tant a la seua significació històrica, sinó a la seua significació com a tipologia edificatòria, quasi totalment desconeguda fins ara, sobre tot a l'àmbit espanyol.

La xemeneia industrial, associada en els seus orígens a una màquina de vapor, realitzada amb un material fàcil de manejar i barat, la rajola, és un tub buit de secció variable que compleix dos funcions, per una banda la higienista d'enlairar fums a una altura suficient per a evitar perjudicis, i d'altra l'econòmica d'augmentar el tir perquè facilite la combustió, la qual cosa redueix el cost de combustible.

Amb una base fonamental de testimonis directes i treball de camp personal, els resultats obtinguts es centren en la delimitació temporal de la seua construcció des del segon terç del segle XIX fins la mitat de la dècada dels seixanta del segle XX, malgrat la introducció de l'energia elèctrica; en les maneres d'execució, utensilis i diferents materials utilitzats, així com en els autors materials de les obres, els quals imposaren el seu estil i elevaren a la categoria d'art les dites construccions.

L'àmbit geogràfic en què s'emmarca la investigació és la zona de llevant i sud-est espanyol, i l'àrea d'influència seua. S'estableixen dos escoles de construcció, la valenciana i la murciana, ja que tant els procediments com el fet edificatori difereixen notablement entre sí.

L'exhaustiu estudi del rajol en les seues distintes disposicions ha permet realitzar una nomenclatura que recull totes les particularitats, i que pretén a més a més, ser base per a una correcta catalogació d'aquelles.

La informació facilitada en la present investigació permetrà abastar treballs de restauració amb major rigor ja que desvetla paràmetres desconeguts fins ara i, tanmateix, l'estudi de la casuística d'altres regions que completaran la realitat edificatòria de l'arquitectura del fum en el territori nacional.

